

Joan Arumí Prat

Entrena'ls per cooperar

Repensant l'esport d'equip

Pròleg de Jordi Basté

Eumo Editorial

Els drets d'autor obtinguts amb la venda d'aquest llibre aniran destinats a programes esportius a través de l'associació Abaraka Bake Sant Julià de Vilatorrada – Jali (<http://abarakabake.blogspot.com.es/>).

© 2015, Joan Arumí Prat

© d'aquesta edició: Eumo Editorial

C. de Perot Rocaguinarda, 17. 08500 Vic

www.eumoeditorial.com - eumoeditorial@eumoeditorial.com

—Eumo és l'editorial de la UVic-UCC—

Primera edició: gener de 2015

Disseny i dibuix de la coberta: David Carretero

Maquetació: ebc, serveis editorials (Montserrat Gómez Lao)

Imprès a Liberdúplex

Dipòsit legal: B. 29407-2015

ISBN: 978-84-9766-554-4

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

*Als meus equips esportius, familiars,
professionals, d'amistat...*

*En record de Pere Pujolàs i Maset,
mestre de l'aprenentatge cooperatiu.*

ÍNDEX

Pròleg	9
<i>Història d'un equip</i>	17
1. Repensar l'esport	19
2. L'entrenador cooperatiu	31
<i>Com ha anat el partit?</i>	
3. Les dues mirades de l'aprenentatge de l'esport	37
<i>El vestidor, paraules d'abans i de després</i>	
4. Dels valors de l'esport a la didàctica	47
<i>On és la cooperació?</i>	
5. El club que mira cap a l'escola	61
<i>Jo el que vull és guanyar!</i>	
6. L'esport, un instrument per educar	71
<i>Un vestit per a l'equip</i>	

7. L'autoritat amb un xiulet	79
<i>Crido i m'imposo</i>	
8. Per què ploren els esportistes?	93
<i>L'espurna als ulls i la mirada a terra</i>	
9. El poder de reconèixer errors i encerts	105
<i>Reflexiona... Reflexiona...</i>	
10. Cooperar per competir i competir per cooperar	113
<i>El míster a la dutxa!</i>	
11. Les cinc llums per a un esport de qualitat	123
<i>Tancant la porta del vestidor</i>	
12. Referències bibliogràfiques	137

PRÒLEG

Quan era petit vaig jugar i vaig ser entrenador de bàsquet. Totes dues coses. Des dels nou anys fins als dinou. Després vaig decidir llançar-me als plaers de la feina i vaig abandonar l'esport de la meva vida.

Potser perquè anava als Salesians, altrament dit, de manera esportiva, Bosco, del barri barceloní d'Horta, vaig aprendre a jugar a bàsquet en l'educació dels valors propis de l'esport. Ens van ensenyar, fins i tot —parlo de just després de la mort del dictador—, l'art de la dutxa després dels entrenaments. «El nen es dutxa quan sua.» Ara pot semblar una frivolitat; en aquella època la nuesa en col·lectivitat era pecat. Es tolerava a casa i de nit.

No érem, probablement, cap exemple de res, però sí que ens sorprenien actituds que trobàvem en aquella societat i que, malauradament, encara trobem en l'actual: la irresponsabilitat del domini del talent o l'educació esportiva esbiaixada tant en alumnes com en tutors.

El mal que ha fet la frase, en principi imputada al baró Pierre de Coubertin, inventor de l'olimpisme, és

inexplicable. «El més important és participar.» La frase és ensucrada i mentidera. Participar, en efecte, és important, però mai no és el més important. Participar i perdre sempre és desastrós. Participar i guanyar sempre és avorrit.

Aquest llibre de Joan Arumí expressa una vida en un vestidor de gent jove i la seva implicació, a voltes irracional, a voltes racional, en una comunitat esportiva on es mesclen una gran quantitat de sensibilitats. Sensibilitats de diverses formes, polièdriques, on el tot hauria de sobrepassar l'un, però que en determinats caràcters o col·lectius poden derivar en un individual per damunt del global.

Primerament, sempre hi ha la responsabilitat no assumida, és a dir, culpar abans que fer autocrítica. La culpa en una derrota sempre és de l'altre. Però en realitat no acostuma a ser així. I aquí entra el paper de l'entrenador entès com a educador o tutor. Ell és el suprem responsable de fer entendre els motius d'una derrota o d'una victòria. Si l'entrenador falla, aquí comença a plorar la criatura.

L'entrenador és cabdal. És el mestre en majúscules. És el mirall dels jugadors. Pot ser un mirall trencat que pot incidir negativament en el comportament tribal en una competició. Quants cops hem sentit que el problema d'aquest o d'aquell equip, o d'aquell o aquella esportista, és l'entrenador? És ben cert que xuclar en un vestidor inicis d'egolatries de nanos, amb dife-

rents pensaments i maneres d'actuar i amb vides poc comparables les unes amb les altres, voreja la impossibilitat de crear un grup perfecte. Però s'ha d'intentar. És la responsabilitat de l'entrenador.

Quan jugava al Bosco Horta als infantils estava, com a jugador, en un grup amb molt talent. Era dels grups escolars amb més talent que he vist mai. No em demaneu per què, però el més assenyat, amb qui encara m'he anat veient d'adult, era el base, que exercia de capità. El Joan Jesús era magistral dirigint l'equip, però també, amb catorze o quinze anys, ordenant el vestidor. Era el cordó umbilical de l'entrenador en les petites misèries del vestidor. Un vestidor, com passa a les empreses, necessita el seu misticisme sense el cap, sense el director d'àrea, sense l'entrenador. Que debatin, que s'escriassin, que pactin lluny del pensament del tutor o del responsable. Necessiten la intimitat de criticar, és clar que sí, l'entrenador. És bo i és necessari sempre que el seu lideratge sigui indiscutible. Que l'entrenador sigui indiscutible per al grup no implica (i disculpeu l'aparent contradicció) que sigui discutible en petites facècies. I per això és necessari un líder al grup que exerceixi de moderador del debat i a qui el grup, gairebé en sistema assembleari, assenyali com a líder.

El Joan Jesús liderava l'equip fins que va aparèixer, un temps després, un altre base expansiu: el Javi. Era més alt, més guapo, més extravertit i molt més líder. La generositat va ser del Joan Jesús qui, havent obser-

vat la magnitud de la tragèdia i que a la llarga podia convertir-se en una derrota del col·lectiu, va fer un pas al costat. El Javi en poc temps es va convertir en un altre líder. Més explosiu, amb molt més lideratge. Eren dos lideratges diferents. A mi m'agradava més el del Joan Jesús. Als meus ulls, era més transparent, més virginal. El del Javi era més agressiu. Sempre recordaré que la seva arribada va ser de «fora tovalloles quan et dutxes». Pot semblar un tema menor, però si trenta anys després continua incrustat al meu cervell vol dir que no ho va ser. Quan ens dutxàvem érem dels que ens tapàvem, no fos cas... Ell va convertir un vestidor d'escola religiosa en una normalitat. El Javi va arribar, es va despullar i es va dutxar. Sense problemes. Normalitat com a paraula principal de qualsevol col·lectiu. L'ídol del col·lectiu. El grup el va acceptar així. I el va votar com a capità. Potser el Joan Jesús, el teníem massa vist. De fet, com sol passar, el dia abans de les votacions el Joan Jesús es va retirar per no veure la decrepitud d'una derrota individual.

L'entrenador, que sempre ens va deixar fer en la intimitat del cau, no s'infiltrava mai, però ens va educar en els valors propis de l'esport. Quan, en el text que llegireu després d'aquest pròleg, observeu alguns pensaments de jugadors al vestidor, veureu la pèrdua de temps que és assenyalar els altres.

Per què hem perdut o per què hem guanyat? L'àrbitre és, segons totes les enquestes, el principal respon-

sable d'una derrota i «hem guanyat perquè som millors» és la simplificació dels motius d'una victòria. I gairebé mai no és així. Hi ha un calidoscopi de motius per una derrota. És cert que l'àrbitre pot ser un dels motius (només faltaria), però l'anàlisi d'aquesta derrota al partit és l'èxit de la propera victòria. La generositat de la recerca de les claus d'un partit. La correcta anàlisi més enllà de les emocions. I això el primer que ho ha d'assumir és l'entrenador, perquè un entrenador també s'equivoca. El bon entrenador s'assenyala primer ell mateix i després comparteix responsabilitats.

Mai he tingut un entrenador cridaner i mai he estat cridaner com a entrenador. No suporto el crit com a base educativa. Sí que l'entenc en un moment extraordinàriament puntual, per demostrar un error cabdal o canviar una dinàmica d'un partit, però mai com a base del control del col·lectiu. Mai.

El text que llegireu té el component d'un esport ficció que tots hem somiat: neix al pati de les escoles i necessita un control educatiu. Un control que comença primer a casa, on el principi de qualsevol esport és guanyar, només faltaria!, però amb uns valors. L'entorn familiar és clau. I no cal esmentar, perquè és obvi i comprovable a qualsevol terreny esportiu de cap de setmana, que els progenitors han de ser elements positius durant un partit, mai negatius. Sempre a favor de l'ànim, mai del descrèdit.

Segon, al vestidor, on l'entrenador ha d'exercir la tutela sobre l'esportista per extreure'n les millors qualitats, sense sobrevalorar-les ni menysprear-les. I ha d'ensenyar al grup a valorar el que significa fer esport de competició. El preu de guanyar mai és car i això implica aprendre a guanyar i a perdre. A perdre perquè l'autocrítica és obligatòria, no només necessària. I a guanyar perquè hi ha victòries que haurien de prohibir-se sobretot a l'esport escolar. Hi ha països europeus que prohibeixen segons quins marcadors insultants. S'atura el partit i es dona per acabat. La humiliació és una derrota també per a qui guanya, per molt ampla que sigui la victòria. Només cal recordar com anomenem, col·loquialment, una ampla victòria: «pallissa». Una pallissa mai té elements positius. Ni un.

I tercer, en el mateix esportista, que ha de trobar les claus per a la seva formació, i ha de descobrir, gràcies a la família, l'entrenador i els companys, les seves virtuts com a esportista i, evidentment, com a persona.

L'esport ha evolucionat i ens ha fet a tots molt millors. Res tenen a veure ni els escenaris, ni els vestidors, ni la roba de fa trenta anys amb la situació actual. L'èxit rau en la victòria personal a través de la formació com a individus. La base l'hem de posar la societat. La resta, la sort i el talent.